

SOUČASNÝ VÝVOJ AUTORSKÉHO PRÁVA V USA S OHLEDEM NA AKTUÁLNÍ POLITICKOU SITUACI A ZÁJMY VÝZNAMNÝCH STAKEHOLDERŮ

„*The Congress shall have power [...] To promote the progress of science and useful arts, by securing for limited times to authors and inventors the exclusive right to their respective writings and discoveries.*“ (Článek I, oddíl 8, Ústava Spojených států amerických)

Když otcové zakladatelé Spojených států začlenili tuto klauzuli do americké Ústavy, pravděpodobně nepočítali s výzvou, které bude právo duševního vlastnictví čelit téměř o tři století později.

Umělá inteligence dnes píše básně, maluje obrazy, skládá hudbu. Učí se ze slov a tónu těch, kdo tvořili před ní, a sama začíná tvořit. Kdo je ale autorem výstupu AI? Může být stroj „vynálezcem“ nebo „autorem“? Jak funguje doktrína *fair-use*? A jak chránit lidské tvůrce v době, kdy se jejich díla stávají tréninkovým materiálem pro algoritmy?

Právě těmto, ale i dalším otázkám, se věnoval workshop *Současný vývoj autorského práva v USA s ohledem na aktuální politickou situaci a zájmy významných stakeholderů*, který se konal 30. dubna 2025 na půdě Právnické fakulty Univerzity Karlovy. Workshop vedla profesorka Markéta Trimble z *William S. Boyd School of Law, University of Nevada* v Las Vegas, odbornice na mezinárodní autorské právo a právo duševního vlastnictví nejen v digitálním prostředí.

Markéta Trimble na konkrétních případech účastníkům vysvětlila, jak nyní právo Spojených států nahlíží na výtvořiny umělé inteligence – například ve věci *Thaler v. Perlmutter* či *Zarya of the Dawn*, kde U.S. Copyright Office řešil otázku, zda může být umělá inteligence sama autorem.

Také bylo zmíněno, že v rostoucí debatě o právním postavení výstupů umělé inteligence hrají významnou roli i soudní spory vedené přímo proti vývojářům generativních modelů, například v případě *Tremblay v. OpenAI*, v němž autorka knih tvrdí, že její díla byla neoprávněně použita k trénování jazykového modelu bez jejího souhlasu. Tato kauza otevřela širší otázku, zda může být použití chráněného obsahu ke strojovému učení považováno za porušení autorských práv, a pokud ano, kdo za něj nese odpovědnost.

Zajímavá byla též prezentace statistiky, dle které bylo k datu 28. dubna 2025 ve Spojených státech vedeno celkem 41 řízení týkajících se generativní umělé inteligence před šesti různými federálními soudy, což demonstruje, o jak aktuální problematiku se jedná.

Ačkoli umělá inteligence tvořila jeho zásadní část, workshop se věnoval i jiným tématům, například jedné z významných odlišností amerického autorského práva, kterým je doktrína *fair-use*. Ta v určitých situacích umožňuje neautorizované užití autorsky chráněných děl, podobně jako zákonné licence dle tuzemské úpravy. Zákonný rámec pro určení, zda je dané užití oprávněné, představuje § 107 a násl. Copyright Actu.

Aby šlo o *fair-use*, zkoumají se čtyři podmínky – jaký je účel a charakter užití (např. zda je komerční či pro neziskové vzdělávací účely, nebo transformativní povahy), povaha chráněného díla, množství a podstatnost použité části vzhledem k celku a dopad užití na potenciální trh nebo hodnotu díla.

Závěrem profesorka Trimble představila iniciativu organizace *American Law Institute* zvanou *Restatement of the Law, Copyright*, jejíž cílem je sjednocení výkladu práva prostřednictvím shrnutí soudní praxe a odborné doktríny. *Restatements* jsou psané pro soudce a mají jim pomoci s rozhodováním, a to především v oblastech, kde je judikatura roztržštěná nebo nejednoznačná, právě i při posuzování *fair-use* nebo právní povahy výstupů generovaných umělou inteligencí.

Lze tedy shrnout, že autorské právo v USA v současnosti čelí tlaku rychlého technologického vývoje, rostoucího množství digitálního obsahu a novým otázkám, které přináší zejména umělá inteligence. Důsledkem je, že právní rámec navržený k ochraně lidské tvořivosti se dnes musí vyrovnat s realitou, v níž se hranice mezi autorem a nástrojem stírá. Výzvy autorského práva však nejsou omezeny pouze na oblast AI. Diskuze o roli *fair-use* či o odpovědnosti digitálních platform ukazuje, že se americké autorské právo nachází ve fázi proměny. Má-li i nadále „podporovat pokrok vědy a užitných umění“, jak mu Ústava USA ukládá, bude se muset smysluplně přizpůsobit technologickému i společenskému vývoji současného světa.

Vystoupení profesorky Markéty Trimble bylo posledním ze série workshopů s odborníky z praxe, které Centrum práva duševního vlastnictví PF UK pořádalo během letního semestru 2025.

Anna Kleindienstová
Právnická fakulta Univerzity Karlovy
anna.kleindienstova@gmail.com

Mgr. Jaroslav Kuba
Právnická fakulta Univerzity Karlovy
jaroslav.kuba@kuba.legal
ORCID: 0000-0002-5444-5430

DOI: 10.14712/23366478.2025.505